
Radosław Krajewski

ODPOWIEDZIALNOŚĆ KARNA ZA PODANIE NIEPRAWDY LUB ZATAJENIE PRAWDY W OŚWIADCZENIACH MAJĄTKOWYCH SKŁADANYCH W ZWIĄZKU Z PEŁNIENIEM FUNKCJI ORAZ ZAJMOWANIEM STANOWISK W SAMORZĄDZIE TERYTORIALNYM

W związku z pełnieniem funkcji oraz zajmowaniem stanowisk w jednostkach samorządu terytorialnego, a więc w gminach, powiatach i województwach, osoby, które to czynią, obowiązane są składać oświadczenia majątkowe, co ma służyć przede wszystkim transparentności władz lokalnych, jak też działać w zakresie przeciwdziałania i zwalczania korupcji w życiu publicznym. Oświadczenia takie muszą opierać się o rzeczywiste stany rzeczy, to jest być prawdziwe, gdyż tylko składanie takich nadaje im pokładany w nich sens, a to z kolei wymaga zabezpieczenia w drodze rozwiązań prawnych, aby tak właśnie było, w tym poprzez przewidzenie przez przepisy prawne sankcji mających zastosowanie w przypadkach niezłożenia takich oświadczeń w ogóle albo złożenia ich w sposób nieprawdziwy. Sankcje te mogą mieć różny charakter, polegający w szczególności na utracie mandatu, złożeniu urzędu, zwolnieniu z pracy, ale także na pociągnięciu do odpowiedzialności karnej.

Regulacje prawne w tym zakresie zawarte są w czterech ustawach, a mianowicie w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym¹, ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym², ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa³ oraz ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządo-

¹ Dz. U. z 2001 r. nr 142, poz. 1591 z późn. zm.

² Dz. U. z 2001 r. nr 142, poz. 1592 z późn. zm.

³ Dz. U. z 2001 r. nr 142, poz. 1590 z późn. zm.

wych⁴. Znaczenie w przedmiotowym zakresie ma także kodeks karny z dnia 6 czerwca 1997 r.⁵, gdyż do jego przepisów odwołują się regulacje trzech pierwszych ustaw, zaś odnośnie kolejnej rozważać można zastosowanie w związku z jej rozwiązaniami odpowiedzialności karnej przewidzianej przez kodeks karny. Ujmując rzecz w szczegółach, w grę wchodzi tu art. 24h - 24l ustawy o samorządzie gminnym, art. 25c - 25g ustawy o samorządzie powiatowym, art. 27c - 27g ustawy o samorządzie województwa, art. 32 - 34 ustawy o pracownikach samorządowych oraz art. 233 kodeksu karnego.

Jak wynika z przedmiotowych artykułów ustawy o samorządzie gminnym, radny, wójt, zastępca wójta, sekretarz gminy, skarbnik gminy, kierownik jednostki organizacyjnej gminy, osoba zarządzająca i członek organu zarządzającego gminną osobą prawną oraz osoba wydająca decyzje administracyjne w imieniu wójta są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Oświadczenie to dotyczy ich majątku odrębnego oraz majątku objętego małżeńską wspólnością majątkową, a powinno ono zawierać informacje o zasobach pieniężnych, nieruchomościach, udziałach i akcjach w spółkach handlowych oraz o nabyciu od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego, ich związków lub od komunalnej osoby prawnej mienia, które podlegało zbyciu w drodze przetargu, a także powinno zawierać dane o prowadzeniu działalności gospodarczej oraz dotyczące zajmowania stanowisk w spółkach handlowych, jak też informacje o dochodach osiąganych z tytułu zatrudnienia, innej działalności zarobkowej lub zajęć, z podaniem kwot uzyskiwanych z każdego tytułu, a także informacje o mieniu ruchomym o wartości powyżej 10 tysięcy złotych, a także o zobowiązaniach pieniężnych o wartości powyżej tej kwoty, w tym zaciągniętych kredytach i pożyczkach oraz warunkach, na jakich zostały udzielone. Przepisy te wskazują również to, w jakich terminach i do kogo zobowiązane osoby składają oświadczenia majątkowe, jak też określają sposób ich weryfikacji i podmioty jej dokonujące, a także określają konsekwencje niezłożenia takich oświadczeń lub złożenia ich z podaniem nieprawdy lub zatajeniem prawdy. Analogiczne w tym względzie są wskazane powyżej przepisy ustawy o samorządzie powiatowym, które przewidują obowiązek składania oświadczeń majątkowych przez radnego rady powiatu, członka zarządu powiatu, w tym starosty, sekretarza powiatu, skarbnika powiatu, osoby zarządzającej i członka organu zarządzającego powiatową osobą prawną oraz osoby wydającej decyzje administracyjne w imieniu starosty, zaś przepisy ustawy o samorządzie województwa nakładają taki obowiązek na radnego sejmiku województwa, członka zarządu województwa, w tym marszałka województwa, skarbnika województwa, sekretarza województwa, kierownika wojewódzkiej

⁴ Dz. U. z 2008 r. nr 223, poz. 1458 z późn. zm.

⁵ Dz. U. z 1998 r. nr 88, poz. 553 z późn. zm.

samorządowej jednostki organizacyjnej, osobę zarządzającą i członka organu zarządzającego wojewódzką osobą prawną oraz osobę wydającą decyzje administracyjne w imieniu marszałka województwa. Składanie oświadczeń przez te podmioty następuje z mocy prawa, jest obligatoryjne i po raz pierwszy musi mieć miejsce w związku z rozpoczęciem kadencji lub zatrudnienia, a następnie odbywa się co roku.

Z kolei odnośnie do pracowników samorządowych zatrudnionych w urzędach gmin, jednostkach pomocniczych gmin, gminnych jednostkach budżetowych, samorządowych zakładach budżetowych, starostwach powiatowych, powiatowych jednostkach organizacyjnych, urzędach marszałkowskich, wojewódzkich samorządowych jednostkach organizacyjnych, jak też w biurach związków jednostek samorządu terytorialnego oraz biurach samorządowych zakładów budżetowych utworzonych przez te związki i biurach jednostek administracyjnych jednostek samorządu terytorialnego, a także asystentów i doradców samorządowych, jest tak, że osoby te muszą składać oświadczenia majątkowe nie z mocy prawa, ale tylko wówczas, gdy z żądaniem takim wystąpi wobec nich osoba upoważniona do dokonywania czynności w sprawach pracowniczych. W konsekwencji oświadczenia majątkowe takich osób uznać należy za obligatoryjne warunkowo, gdyż są one obowiązane do ich złożenia, innymi słowy muszą to zrobić, ale przy zaistnieniu warunku w postaci żądania osoby uprawnionej, a ponadto moment ich złożenia także zależy od osoby przełożonej względem pracownika samorządowego.

Z perspektywy odpowiedzialności karnej za złożenie nieprawdziwego oświadczenia majątkowego dostrzegać należy także to, że w przypadku oświadczeń, o których mowa w ustawie o samorządzie gminnym, ustawie o samorządzie powiatowym oraz ustawie o samorządzie województwa, jest tak, że zawierają one wprost zapisy, że podanie nieprawdy lub zatajenie prawdy w oświadczeniach majątkowych powoduje odpowiedzialność na podstawie art. 233 §1 kodeksu karnego. W przypadku pierwszej z ustaw jest to art. 24l, co do drugiej z nich jest to art. 25g, zaś odnośnie trzeciej zapis taki znalazł się w jej art. 27g. Ustawa o pracownikach samorządowych takiego postanowienia nie zawiera. W konsekwencji jest tak, że odpowiedzialność karna za podanie nieprawdy lub zatajenie prawdy w oświadczeniach majątkowych składanych w związku z pełnieniem funkcji oraz zajmowaniem stanowisk w samorządzie terytorialnym, gdy ich podstawa wynika z ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym oraz ustawy o samorządzie województwa, jest oczywista, czego nie można postrzegać w sposób jednoznaczny w tych przypadkach, gdy składanie oświadczeń majątkowych opiera się na przepisach ustawy o pracownikach samorządowych. Jest bowiem tak, że brak w tej ustawie wskazania o odpowiedzialności za nieprawdziwe oświadczenie majątkowe opartej na art. 233 §1 kodeksu karnego w powiązaniu z brzmieniem art. 233 §6 kodeksu karnego, że w szczególności przepis jego §1 stosuje się odpowiednio do osoby, która składa fałszywe oświadczenie, jeżeli

przepis ustawy przewiduje możliwość jego odebrania pod rygorem odpowiedzialności karnej, daje asumpt do twierdzenia o braku takiej odpowiedzialności pracowników samorządowych.

Tak samo w tej kwestii uważają komentatorzy ustawy o pracownikach samorządowych. Mianowicie zdaniem A. Rzeteckiej-Gil, odwołanie się w tym zakresie do art. 233 kodeksu karnego, którego §6 stanowi, że jego §1 – 3 oraz 5 stosuje się odpowiednio do osoby, która składa fałszywe oświadczenie, jeżeli przepis ustawy przewiduje możliwość odebrania oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej, nie jest możliwe, gdyż art. 32 ustawy o pracownikach samorządowych takiej możliwości nie przewiduje, a w konsekwencji jest tak, że podanie nieprawdy lub zatajenie prawdy w oświadczeniu majątkowym przez pracownika samorządowego nie stanowi przestępstwa⁶. Także według A. Szewca i T. Szewca, niezłożenie przez pracownika samorządowego oświadczenia majątkowego, jak też złożenie oświadczenia fałszywego nie stanowi przestępstwa, gdyż brak jest w ustawie o pracownikach samorządowych odesłania do art. 233 §1 kodeksu karnego, a że chodziłoby tu o penalny charakter konsekwencji prawnych, to z uwagi na zasadę *nullum crimen sine lege* nie można *per analogiam* stosować art. 31 ustawy o pracownikach samorządowych, który przewiduje odpowiedzialność karną za podanie nieprawdy lub zatajenie prawdy, ale w oświadczeniu dotyczącym prowadzonej działalności gospodarczej, jak też wywodzić takiej odpowiedzialności z zawartej we wzorze oświadczenia majątkowego dla wójta, zastępcy wójta, sekretarza gminy, skarbnika gminy i innych osób klauzuli, że składa się je pod rygorem odpowiedzialności karnej z art. 233 §1 kodeksu karnego, na podstawie to którego wzoru oświadczenia majątkowe składają także pracownicy samorządowi⁷. Chodzi bowiem o to, że odpowiedzialność karna może wynikać jedynie z aktu prawnego rangi ustawy, co wyraża zasada *nullum crimen sine lege scripta*, a wzór przedmiotowego oświadczenia stanowi jedynie załącznik do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 26 lutego 2003 r. w sprawie określenia wzorów formularzy oświadczeń majątkowych radnego gminy, wójta, zastępcy wójta, sekretarza gminy, skarbnika gminy, kierownika jednostki organizacyjnej gminy, osoby zarządzającej i członka organu zarządzającego gminną osobą prawną oraz osoby wydającej decyzje administracyjne w imieniu wójta⁸.

Brak odpowiedzialności karnej pracowników samorządowych w związku ze złożeniem przez nich nieprawdziwych oświadczeń majątkowych jest rozwiązaniem niewłaściwym z kilku powodów. Mianowicie nie powinno być tak, że w istocie ta-

⁶ A. Rzetecka-Gil, *Ustawa o pracownikach samorządowych. Komentarz*, Warszawa 2009, s. 209–210.

⁷ A. Jochymczyk, R. Majewska, A. Szewc (red.), T. Szewc, *Ustawa o pracownikach samorządowych. Komentarz*, Warszawa 2011, s. 236.

⁸ Dz. U. z 2003 r. nr 34, poz. 282 z późn. zm.

kie samo zachowanie się sprawcy, to jest podanie nieprawdy lub zatajenie prawdy w oświadczeniu majątkowym, jest bądź nie jest przestępstwem w zależności tylko od szczegółowego statusu osoby w samorządzie terytorialnym przy dychotomii w tym względzie sprowadzającej się do tego, że odpowiedzialność karna dotyczy osób sprawujących mandaty oraz zajmujących stanowiska kierownicze, a nie dotyczy pracowników samorządowych zatrudnionych w innym charakterze. Do wyobrażenia jest zatem sytuacja, gdy nieprawdziwe oświadczenie złoży na przykład wójt, burmistrz, prezydent miasta, za co będzie on podlegał odpowiedzialności karnej, a gdy analogicznie zachowa się osoba zatrudniona na stanowisku urzędniczym w urzędzie gminy, to wówczas nie będzie ona takiej odpowiedzialności podlegała. Wprowadza to niepotrzebny brak równości w tym zakresie, może powodować pewien zamęt w praktyce, jest po prostu nielogiczne, a nie sposób również doszukać się w tym jakichś racji uzasadniających takie rozwiązanie. Wydaje się także, że osłabia to rzetelność składanych oświadczeń majątkowych tych osób, którym odpowiedzialność karna w tym zakresie nie grozi, gdyż mogą one w pewnym stopniu kalkulować, czy ich oświadczenia powinny być prawdziwe, skoro w przeciwieństwie do innych osób obowiązanych do ich składania im odpowiedzialność karna nie grozi. Postulować zatem *de lege ferenda* należy zmianę prawa w przedmiotowym zakresie, w następstwie czego wszystkie osoby składające w związku ze swoją aktywnością w samorządzie terytorialnym oświadczenia majątkowe, niezależnie od podstawy prawnej w tym zakresie, powinny podlegać odpowiedzialności karnej w przypadkach podania w nich nieprawdy lub zatajenia prawdy, co powinno sprowadzać się do umieszczenia w ustawie o pracownikach samorządowych zapisu analogicznego do tych, które *de lege lata* występują w ustawie o samorządzie gminnym, ustawie o samorządzie powiatowym oraz ustawie o samorządzie województwa.

Czynność sprawcza w przypadku przestępstwa złożenia nieprawdziwego oświadczenia majątkowego sprowadza się do podania nieprawdy lub zatajenia prawdy. Zabronione zachowanie może zatem mieć formę działania lub zaniechania, przy czym nie jest przestępstwem niezłożenie przedmiotowego oświadczenia w ogóle. Przykładem podania nieprawdy w oświadczeniu majątkowym może być wskazanie przez osobę zobowiązaną do jego złożenia, że posiada oszczędności w określonej kwocie, gdy w rzeczywistości tak nie jest, a to po to, aby upozorować wcześniejsze posiadanie zasobów pieniężnych faktycznie później pochodzących z zachowań korupcyjnych związanych z pełnieniem funkcji w samorządzie terytorialnym. Natomiast egemplifikacją zatajenia prawdy może być ukrycie posiadania nieruchomości lub ruchomości, niewskazanie zaciągniętych kredytów lub pożyczek.

Jest to przestępstwo, które może być popełnione jedynie z winy umyślnej, tak w zamiarze bezpośrednim, to jest wówczas, gdy sprawca ma zamiar podać nieprawdę lub zataić prawdę, jak też w zamiarze ewentualnym, gdy przewidując możliwość podania nieprawdy lub zatajenia prawdy, godzi się na to. Natomiast działanie lub

zaniechanie nieumyślne osoby składającej nieprawdziwe oświadczenie majątkowe nie wypełnia znamion przedmiotowego przestępstwa.

Również komentatorzy ustaw samorządowych dostrzegają, że przestępstwem w przedmiotowym zakresie jest podanie nieprawdy lub zatajenie prawdy w oświadczeniu majątkowym, zaś nie wyczerpuje jego znamion niezłożenie takiego oświadczenia w ogóle lub z opóźnieniem. Podkreślają oni także, że może ono być popełnione jedynie z winy umyślnej, a zatem nie ma ono miejsca, gdy niezgodność pomiędzy złożonym oświadczeniem a rzeczywistym stanem rzeczy wynika z niewiedzy składającego oświadczenie. Na gruncie ustawy o samorządzie gminnym zapatrywanie takie wyrażają w szczególności K. Jaroszyński⁹ oraz S. Płażek¹⁰, przy czym ten drugi czyni to także odnośnie do przedmiotowych rozwiązań ustawy o samorządzie województwa¹¹.

Warunkiem odpowiedzialności karnej za złożenie oświadczenia majątkowego z podaniem nieprawdy lub zatajeniem prawdy jest, aby przyjmujący je uprzedził składającego o takiej odpowiedzialności, co wynika z §2 art. 233 kodeksu karnego, do którego stosowania odsyła §6 tego artykułu. Na kwestię tę zwracają także uwagę komentatorzy kodeksu karnego, w szczególności L. Tyszkiewicz, który podkreśla, że składający oświadczenie musi być o rygorze odpowiedzialności karnej powiadomiony¹², jak też J. Piórkowska-Flieger, według której zgodnie z art. 233 §6 kodeksu karnego osoba składająca fałszywe oświadczenie, w przypadku gdy przepis ustawy przewiduje możliwość odebrania oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej, podlega karze przewidzianej w art. 233 §1 kodeksu karnego, jeżeli został spełniony warunek określony w jego art. 233 §2¹³. *Prima facie* kwestia ta nie budzi wątpliwości, jednakże bliższa jej analiza może je nasuwać, zwłaszcza co do sytuacji, gdy składający oświadczenie nie czyni tego osobiście wobec przyjmującego, który powinien go w momencie przyjmowania pouczyć o przedmiotowej odpowiedzialności, lecz nadaje je jako przesyłkę poleconą. Wówczas jej adresat nie ma możliwości

⁹ J. Dominowska, R. Hauser (red.), K. Jaroszyński, Z. Niewiadomski (red.), W. Piątek, A. Skoczylas, W. Sawczyn, Ł. Złakowski, *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz z odniesieniami do ustaw o samorządzie powiatowym i samorządzie województwa*, Warszawa 2011, s. 301.

¹⁰ K. Bandarzewski, P. Chmielnicki (red.), P. Dobosz, W. Kisiel, P. Kryczko, M. Mączyński, S. Płażek, *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*, Warszawa 2010, s. 361.

¹¹ K. Bandarzewski, P. Chmielnicki (red.), D. Dąbek, P. Dobosz, W. Kisiel, M. Kotulski, P. Kryczko, S. Płażek, I. Skrzydło-Niżnik, *Komentarz do ustawy o samorządzie województwa*, Warszawa 2005, s. 210.

¹² J. Bojarski, M. Bojarski, M. Filar (red.), W. Filipkowski, O. Gómiok, S. Hoc, P. Hofmański, M. Kalitowski, M. Kulik, L. K. Paprzycki, E. Pływaczewski, W. Radecki, Z. Sienkiewicz, Z. Siwik, R.A. Stefański, L. Tyszkiewicz, A. Wąsek, L. Wilk, *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2010, s. 1081.

¹³ T. Bojarski (red.), A. Michalska-Warias, J. Piórkowska-Flieger, M. Szwarczyk, *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2012, s. 606.

dokonania pouczenia, a w konsekwencji wymóg z art. 233 §2 kodeksu karnego nie jest spełniony, co zgodnie z wykładnią literalną, a taka musi przecież obowiązywać w prawie karnym, powinno skutkować brakiem odpowiedzialności karnej składającego nieprawdziwe oświadczenie majątkowe, co jest rozwiązaniem nieprawidłowym, gdyż nie treść takiego oświadczenia, a jedynie sposób jego złożenia przesądza o wypełnieniu znamion przedmiotowego przestępstwa bądź ich braku. Postulować zatem *de lege ferenda* należy uniezależnienie odpowiedzialności karnej za składanie nieprawdziwych oświadczeń majątkowych od dopełnienia wymogu pouczenia składającego o takiej odpowiedzialności, co byłoby tym bardziej uzasadnione, że oświadczenia takie składają osoby mające wiedzę o konsekwencjach prawnych w tym zakresie lub przynajmniej obiektywnie rzecz ujmując takie, które powinny ją posiadać z racji pełnienia funkcji lub zajmowania stanowisk w samorządzie terytorialnym. Innymi słowy, o ile wymóg pouczenia o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania jako taki jest potrzebny, bo w charakterze świadków mogą występować osoby nieznające prawa, to przeniesienie tego wymogu odnośnie do osób składających oświadczenia majątkowe jest wyrazem nadmiernej troski ustawodawcy o to, aby nie były one narażone na działanie zasady *ignorantia iuris nocet*.

Dostrzegać przy tym trzeba możliwość zaistnienia w przypadku złożenia nieprawdziwego oświadczenia innych trudności interpretacyjnych, czego przykładem może być przeświadczenie sprawcy o tym, że samochód, który posiada, wart jest mniej, niż 10 tysięcy złotych, w konsekwencji czego nie wskazał on go w oświadczeniu majątkowym, gdy faktyczna jego wartość przekracza tę granicę, a zatem powinien on być wymieniony wśród składników jego majątku. Przykładem takiego błędu może być także to, że osoba zobowiązana do złożenia oświadczenia majątkowego pozostawała w błędnym przeświadczeniu, że spłaciła już zaciągnięty kredyt i nie wskazała go w przedmiotowym dokumencie, gdy tymczasem jakaś jego część pozostała jej jeszcze do spłaty. W takich sytuacjach należy mieć na względzie, że przestępstwo to może być popełnione wyłącznie z winy umyślnej, którą nie sposób byłoby w takich przypadkach sprawcy przypisać. Prócz tego pamiętać trzeba o tym, że zgodnie z art. 1 §2 kodeksu karnego, nie stanowi przestępstwa czyn zabroniony, którego społeczna szkodliwość jest znikoma, choć absolutnie formuły tej nie można też nadużywać co do przypadków oczywiście nieprawdziwych oświadczeń majątkowych osób zaangażowanych w działalność samorządu terytorialnego, którzy w swoich oświadczeniach majątkowych zatajają prawdę lub podają nieprawdę w zakresie nie mogącym budzić wątpliwości, a w konsekwencji nie zasługującym na usprawiedliwienie.

Za złożenie nieprawdziwego oświadczenia majątkowego grozi kara pozbawienia wolności do lat 3, co jest sankcją stosunkowo surową, zwłaszcza przy braku alternatywnego zagrożenia karą grzywny lub ograniczenia wolności. Jest jednak tak, że odnośnie do sprawcy tego przestępstwa znaleźć może zastosowanie §5 art. 233 ko-

deksu karnego, zgodnie z którym sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia, jeżeli nieprawdziwy szczegół oświadczenia nie mógł mieć wpływu na jego całość, jak też sprawca dobrowolnie je sprostował, zanim nastąpiło, chociażby nieprawomocne, rozstrzygnięcie sprawy karnej. W tym drugim przypadku jest to swoisty czynny żal sprawcy, który musi być dobrowolny, to jest sprawca musi sam doprowadzić do poprawy oświadczenia majątkowego, co powinno przyjąć formę sprostowania oświadczenia. Okoliczność tę odnośnie do ustawy o samorządzie gminnym dostrzega także K. Jaroszyński, według którego następcze sprostowanie informacji nie zwalnia z odpowiedzialności karnej, gdyż czyn został już dokonany, a w konsekwencji może być ono rozpatrywane jedynie w kategorii czynnego żalu i brane pod uwagę przy wymiarze kary¹⁴. Natomiast co do ustawy o samorządzie powiatowym zwraca na nią uwagę J. Jagoda, wskazując na uprawnienia sądu w przedmiotowym zakresie¹⁵.

Słusznie przy tym w komentarzu do ustawy o samorządzie gminnym zauważa A. Szewc, że pomimo tego, iż kodeks karny nie przewiduje za to przestępstwo łagodniejszych kar, niż kara pozbawienia wolności, sąd może zamiast pozbawienia wolności orzec karę grzywny lub ograniczenia wolności, co wynika z art. 58 §3 kodeksu karnego, jak też na podstawie art. 59 §1 tego aktu prawnego sąd może odstąpić od wymierzenia kary¹⁶. Możliwości te należy jednak traktować jako wyjątkowe, choć pozwalające na uwzględnienie szczególnych okoliczności czynu i sytuacji sprawcy.

Przestępstwo składania fałszywych oświadczeń majątkowych ma charakter indywidualny, gdyż może je popełnić wyłącznie osoba zobowiązana do złożenia oświadczenia z tytułu sprawowania funkcji lub zatrudnienia w samorządzie terytorialnym. Jest ono ścigane z urzędu, a nie ma znaczenia skąd instytucje ścigania karnego dowiedziały się o nim, choć wydaje się, że standardowo źródłem takiej wiedzy będą zawiadomienia podmiotów przyjmujących oświadczenia majątkowe, jak też podmiotów je kontrolujących.

Przedmiotem ochrony w związku z odpowiedzialnością karną za podanie nieprawdy lub zatajenie prawdy w oświadczeniach majątkowych składanych w związku z pełnieniem funkcji oraz zajmowaniem stanowisk w samorządzie terytorialnym jest wiarygodności i rzetelność tych oświadczeń. Pomimo, że art. 233 kodeksu karnego zamieszczony jest w rozdziale XXX „Przestępstwa przeciwko wymiarowi sprawiedliwości”, w przedmiotowym zakresie chroni on także prawidłowe funkcjonowanie

¹⁴ J. Dominowska, R. Hauser (red.), K. Jaroszyński, Z. Niewiadomski (red.), W. Piątek, A. Skoczylas, W. Sawczyn, Ł. Złakowski, *Ustawa o samorządzie*, op. cit., s. 301.

¹⁵ B. Dolnicki (red.), J. Glumińska-Pawlic, J. Jagoda, C. Martysz, M. Taniewska-Banacka, R. Cybulska, *Ustawa o samorządzie powiatowym. Komentarz*, Kraków 2005, s. 215.

¹⁶ A. Szewc, G. Jyż, Z. Pławewski, *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*, Warszawa 2010, s. 338.

instytucji samorządu terytorialnego, to jest takie ich działanie i rozwój, które wolne są od przypadków osiągnięcia nielegalnych dochodów przez osoby zaangażowane w aktywność samorządową, a w przypadkach zachowania się ich w tym zakresie w sposób niezgodny z prawem umożliwiające eliminowanie z tej płaszczyzny życia publicznego osób, które nie zasługują na to, aby się w niej znajdować. Oczywiście, przedmiotowe oświadczenia majątkowe i związana z nimi odpowiedzialność karna za podanie nieprawdy lub zatajenie prawdy nie są remedium na wszelkie nieprawidłowości w tym względzie, ale ufać można, że w znacznym stopniu przyczyniają się one do ich zawężania. W konsekwencji to, że złożenie nieprawdziwego oświadczenia majątkowego w związku z pełnieniem funkcji lub zajmowaniem stanowiska w samorządzie terytorialnym jest przestępstwem, nie stanowi nadmiaru kryminalizacji i czyni zadość subsydiarności prawa karnego, które powinno ingerować tylko jako *ultima ratio*, ale w przedmiotowym obszarze taka potrzeba niewątpliwie istnieje. Z natury ludzkiej wynika bowiem, że niekiedy rozmijamy się z prawdą, a prawo jest tym instrumentem, który może wpływać na nasze zachowania, aby pod rygorem odpowiedzialności karnej tego nie czynić.

Criminal liability for giving false information or concealment of the truth in the statements of property made in connection with the performance of duties and occupation of positions in local government

Summary

In connection with the performance of functions and occupying positions in local government financial statements to be submitted. For giving them false information or concealment of the truth threatens to criminal liability for the offense of giving false testimony. It depends on her being informed of this responsibility, which is the wrong solution, as well as the lack of accountability of local government employees.

Keywords: statements of assets, concealment of the truth, provide false, crime, liability